

REIJO KAHELIN

Tarkennettu eriävä mielipide perusteluineen Oriveden Aluelämpö Oy:n osakeomistusta valmistelevalle työryhmälle 13.4.2026 pidetyn kokouksen asialistan kohtaan 2 ja 22.4.2026 pidetyssä kokouksessa käydyn keskustelun lopputulemaan

En kannata kaupungin omistaman Oriveden Aluelämpö Oy:n 50 %:n osakekannan myymistä Loimua Oy:lle. Perustelen kantaani seuraavilla seikoilla:

Valmistelun salassapito

Nimetessään valmisteluryhmän arvioimaan kaupungin kannalta Aluelämmön osakeomistuksen säilyttämisen edut ja haitat sekä omistuksen luopumisen edut ja haitat kaupunginhallitus päätti asian valmistelun salassa pidettäväksi julkisuuslain perusteella.

Valmistelu on kaikilta osiltaan pidetty salassa. Salassa pitoa jopa laajennettiin niin, että valmisteluryhmä nimesi neuvotteluun vain kaksi luottamushenkilöä muiden saadessa osittaisia tietoja aina neuvottelutilaisuuksien jälkeen. Esimerkiksi neuvotteluista tehtyjä muistioita ei valmisteluryhmän jäsenille heti niiden valmistumisen jälkeen jaettu. Neuvotteluryhmä päätti itsenäisesti kaupungin vastatarjouksesta Loimualle eikä tarjouksen suuruutta paljastettu valmisteluryhmän muille jäsenille ennen kuin 13.4.2026 pidettävän ryhmän salaisessa asialistassa.

Kaupunginhallituksen päätöksessä ei ollut lainkaan mainintaa neuvotteluryhmän perustamisesta, vaan koko valmistelutehtävä annettiin nimetyille ryhmälle.

Asian salassa pitämistä voidaan pitää lainvastaisena. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies Mikko Sarja totesi asiaan liittyvässä kantelupäätöksessä EOAK/1600/2025 seuraavaa *”luottamushenkilöiltä ei voida edellyttää salassapitositoumuksen hyväksymistä, edellytyksenä luottamustehtävässä tarvitsemiensa tietojen saamiseksi eikä sopimuksella voida puuttua luottamushenkilöiden perustuslaissa turvattuun sananvapauteen”*.

Tässä ei liene eroa siinä, onko kyseessä kirjallinen vai suullinen salassapitosopimus.

Kunnan mahdollisuus antaa lainaa tai takausta Aluelämmölle

Valmisteluryhmän 13.4.2026 pidettävän kokouksen asiaesittelyssä todetaan, että ”Oriveden Aluelämpö ei kuulu Oriveden kaupunkikonserniin ja kaupungille ei ole

laillista mahdollisuutta osallistua yhtiön taloudellisiin järjestelyihin”. Asiaa on usein tämän sisältöisesti toistettu valmisteluryhmän kokouksissa.

Voidaan sanoa, että tässä on johdettu valmisteluryhmää ja edelleen kaupunginvaltuustoa ja -hallitusta harhaan.

Kuntalaki sallii kunnalle mahdollisuuden myöntää lainaa ja antaa takauksia myös osakkuusyhteisöille eli yhtiölle, jota kunta ei omista kokonaan, jos se palvelee kunnan tehtäviä ja etuja. 50 prosentin omistus ei estä tätä.

Keskeiset edellytykset lainan tai takauksen myöntämisessä ovat, että toimen pitää liittyä kunnan tehtäviin, esimerkiksi elinkeinopolitiikkaan, infrastruktuuriin tai energiaan, asumiseen tai palveluihin.

Pelkkä sijoitustuotto ei riitä lainoituksen tai takauksen perusteeksi. Ehtojen tulee olla markkinaehtoisia (korko, vakuudet, takausprovisio) eikä kunta saa suosia omaa yhtiötään kilpailua vääristävästi. Kunnan pitää toki arvioida yhtiön maksukyky, takauksen tai lainan riskit sekä vakuudet eikä päätös saa vaarantaa kunnan taloutta.

Oriveden Aluelämpö Oy:ssä omistus on tasan 50/50, hallitus on tasan ja puheenjohtaja vuorottelee vuosittain. Kyseessä on siis aidosti yhteisomisteinen eikä se ole kunnan määräysvallassa. Kaupunki voi edellä kuvatuin edellytyksin myöntää sille lainaa ja takauksia. Toiminta kuuluu kunnan toimialaan, omistajaohjaukseen ja riskienhallintaan. Siihen liittyy myös EU:n valtioneuvoston sääntely.

Saamani juridisen kokonaisarvion mukaan Kuntalain 129 § ei estä lainaa tai takausta, jos yhtiön talous on kunnossa (yhtiöllä on kassavaroja 700-800 000 €), lainaa haetaan liiketaloudellisesti perusteltuun investointiin (sähkökattila), kunta saa vastikkeen tai riskikorvauksen (on järjestettävissä), päätös perustellaan kunnan edulla (halvemman lämmöntuotannon kautta alenevat kaukolämpöhinnat, kaupunki ostaa kaukolämmöstä noin 33 %) ja kilpailuneutraliteetti arvioidaan (ei ole muuta lämpöverkostoa).

Saamani juridisen kokonaisarvion mukaan Kuntalain 129 § voi estää lainan tai takauksen, jos kunta takaa koko lainan ilmaiseksi (takausprovisio on vaadittu muissakin lainoissa), yksityinen omistaja ei kannata riskiä (Loimuan tulee rahoittaa puolet investoinnista), päätös tehdään ilman talousselvitystä (Rambollin arvio yhtiön taloudesta tehty, samoin arvio sähkökattilan tuottavuudesta ja lyhyestä kuolemusajasta), kunnan etua ei osoiteta (on osoitettavissa) ja järjestely näyttää piilotuolta (siitä ei ole kysymys).

Kunnan takaus todennäköisesti parantaisi lainaehtoja, nopeuttaisi investointia, alentaisi lämmön hintaa ja parantaisi toimitusvarmuutta. Saamani juridisen kokonaisarvion mukaan näillä seikoilla takaukselle on hyvät perustelut. Kaupungin

takaus pitää rajoittaa omistusosuutensa mukaisesti 50 prosenttiin investoinnin hinnasta.

Yhteenvedona juridisessa kokonaisarviossa on, että vuoden 2015 Kuntalain 129 § ei automaattisesti estä lainan tai takauksen antamista. Se toki kiristi ehtoja ja lisäsi arviointivelvollisuutta.

Käsitykseni mukaan Kuntalain 129 § mahdollistaa myös pääomalainan myöntämisen osakeyhtiölain 12 luvun 1. pykälän mukaisesti.

Aluelämmön hinta 5 + 5 vuoden aikana / vaikutus kaupungin talouteen

Oriveden kaupungin osuus on noin 33 % Aluelämmön lämmönmyynnistä. Vuonna 2024 lämmönmyynti oli 27,1 GWh ja liikevaihto 2,1 miljoonaa euroa. Tästä voitaneen laskea, että kaupungin ostaman energian hinta oli noin 700 000 euroa vuodessa.

Loimua lupaa tarjouksessaan pitää energian kokonaishinnan nykytasolla viiden vuoden ajan toteuttaessaan korkeintaan yleistä kustannustason/inflaatiota vastaavia hinnankorotuksia. Toisaalta Loimua kertoo tarjousesittelyssään, että lämmön hintaa voidaan tämän viiden 'suoja-ajan' kuluessa nostaa Aluelämmön ”nykyisen budjetin mukaisesti tasaisena hintakehityksenä”. Esittelyn mukaan vuotuinen hinnankorotus olisi 3 %, mihin lisätään lämmön tuottamiseen käytetyn energian hinnassa tapahtuva nousu. Tässä ei lainkaan oteta huomioon lämmöntuotannon kustannusten mahdollista alenemista mm. sähkökattilaan investoimalla sekä hallinnollisten ja käytännön toimintojen kustannusten osuutta.

Valmistelussa on kuultu Loimuan selvitys, että aluelämmön hinta on Orivedellä reilusti alhaisempi kuin muissa Loimuan hallitsemisissa yhtiöissä. Tästä voidaan suoraan johtaa oletus, että viiden vuoden jälkeen aluelämmön hintaa Orivedellä nostetaan jopa rajusti. Tätä kaupungin konsulttina ollut Ramboll piti riskinä kaupungille, vaikkei se euromääräistä arviota esittänytkään.

Perusteltuna arviona voidaan pitää, että Loimua nostaa lämmön hintaa vuosittaisesti samalle tasolle muiden paikkakuntien kanssa. Vuosina 2032-2037 aluelämmön lisääntyvät kustannukset kaupungille olisivat vähintään 200 000 euroa pelkän hinnankorotuksen myötä, jossa ei siis ole mukana kustannustason/inflaation vaikutusta. Jos tätä hinnan nousua pidetään spekulatiivisena, totean, että yhtä spekulatiivista on asian valmistelussa ja neuvotteluryhmän esityksessä arvioitu kaupungin tuotto-osuuden heikentyminen yhtiön taloudellisen kehityksen, markkinatilanteen ja polttoaineen hinnan nousun vuoksi.

Tätä ei millään muotoa ole otettu huomioon osakemyynnin vaikutuksissa kaupungin talouteen.

Kaupunki on saanut osinkotuottoja keskimäärin noin 120 000 euroa vuodessa, vaikka se viime vuosina onkin laskenut. Myytäessä osakekanta jää kymmenen vuoden ajalta osinkotuottoja saamatta yli miljoonaa euroa. Tätä ei kokonaisuudessaan ole otettu huomioon osakemyynnin vaikutuksissa kaupungin talouteen.

Oriveden Aluelämmön maksamaa yhteisöveroa ei kaupungille tule lainkaan, jos yhtiö siirtyy kokonaan Loimuun omistukseen. Tämä perustuu siihen, että useilla paikkakunnilla toimivan yhtiön yhteisövero jaetaan eri paikkakunnille niillä olevan henkilöstön palkkasumman suhteessa. Loimualla ei tule olemaan palkattua henkilöstöä Orivedellä. Yhteisöveron poistumista ei ole otettu huomioon mahdollisen myynnin vaikutuksissa kaupungin talouteen.

Alue- ja paikallistalouteen mm. hakkeen käytössä tapahtuvien muutosten vuoksi tulevia taloudellisia vaikutuksia kaupungin ja paikallistalouteen ei ole arvioitu lainkaan. Kuitenkin tällä on vaikutuksia metsänomistajien ja kuljetusyriyten tulon muodostukseen. Mainittaessa vain tilitoimiston palveluoston loppuminen Orivedeltä ja toisaalta lämpökeskusalueen kunnossapidon ostamisen jatkuminen on yritysvaikutusten kokonaisarviointi ollut puutteellista.

Lämmöntuotannon vaihtoehtoiset tavat

Loimua tarjouksen mukaan Oriveden kaupungin tulee sitoutua viideksi vuodeksi sen asiakkaaksi nykyisessä laajuudessa.

Valmistelussa ei ole selvitetty vaihtoehtoisia lämmöntuotannon tapoja. On mainittu ainoastaan, että maalämmön rakentamista estää kaupungin keskustan sijoittuminen pohjaveden tai pohjaveden muodostumisalueelle. Osa kaupungin kiinteistöstä on kuitenkin pohjavesialueen ulkopuolella. Aurinkolämmön vaihtoehtoja ei ole selvitetty lainkaan.

Aluelämmön hallinnollinen työ ja käytännön tehtävät

Valmistelussa yleisesti todettiin, että kaupungilla ei ole sellaista osaamista, jota aluelämpötoiminta edellyttää. Tällaista osaamista on varmasti maassamme olemassa ja ostettavissa muiltakin kuin Loimualta kuten kaupungin konsulttina toimineen Rambollin edustajat sanoivat.

Loimua on hyvin yksityiskohtaisesti listannut lämpöyhtiön hoitamisesta aiheutuneet tuntimääräiset työt ja niistä aiheutuneet kustannukset. Listausta ja Aluelämpöön

kohdentuneita töitä ja niiden tarpeellisuutta ei kuitenkaan ole missään yksityiskohtaisesti analysoitu. Työlistaukseen perustuvaa tarjousta ei missään vaiheessa ole kysytty muilta mahdollisilta toimijoilta.

Yhteenveto ja ehdotus tässä tilanteessa

Kaupungin ei tule myydä omistusosuuttaan Loimualle. Yhteisomistuksen jatkuessa kaupunki voi yhdessä Loimuan kanssa lainoittaa tai taata Oriveden Aluelämpö Oy:lle tarvittavan rahoituksen tuleviin lämmöntuotannon kustannuksia alentaviin investointeihin. Tällainen on mm. sähkökattilan käyttöön ottaminen. Turpeesta ja hakkeesta luopuminen tai niiden käytön vähentäminen ovat sinänsä positiivisia seikkoja päästöjen vähentämiseksi (tosin sähkön tekeminenkin aiheuttanee päästöjä). Toisaalta hakkeen käytön vähentäminen vähentää paikallisten metsänomistajien tuloa ja on siinä mielessä paikallis- ja aluetaloutta ajatellen asian negatiivinen puoli.

Vaihtoehtoinen ehdotus on, että Oriveden kaupunki ostaa Loimuan osakekannan kokonaan itselleen. Konsulttina toiminut Ramboll esitti, että kaupunki pyytää Loimualta tarjousta, millä hinnalla se möisi omistusosuutensa kaupungille, Olin itsekin tuota esittänyt. Tähän ei valmisteluryhmässä tartuttu.

Ostamisen ehdotus perustuu kaupungin strategiassa hyväksytyyn rohkeaan toimintatapaan. Tuottavaan tarkoitukseen ja vakaaseen toimintaan otettava laina on kaupungille kannattavaa. Lainan vastapainona kaupungin taseessa on myös Aluelämmön sataprosenttinen omistus. Pitkäaikainen laina ei merkittävästi vaikuttaisi lämmön hintaan ja omalla päätösvalalla olisi mahdollisuus myös vaikuttaa alentavasti laitoksen käytön ja hallinnon kustannuksiin.

Koko osakekannan siirtyminen kaupungille aiheuttaa luonnollisesti tarpeen hankkia aluelämpötoiminnan käytännön ja osin hallinnon osaamista vapailta markkinoilta. Oikein hoidettuna kilpailutuksena tämä tuskin tuo nykyistä korkeampia kustannuksia.

Varaan mahdollisuuden lisätä jatkossa mahdolliseen kauppaan liittyviä huomioita ja perustelujani ratkaisuehdotukselle. Samoin varaan itselleni mahdollisuuden ratkaisuehdotusten priorisoinnin järjestyksestä.

Järkevin vaihtoehto tässä tilanteessa on säilyttää yhteisomistus ja tehdä selvitykset mm. vaihtoehtoisesta energiatuotannosta kaupungin kiinteistöissä ja koko osakekannan ostamisesta kaupungille.

